

ADAM FERGUSON

AHLAK FELSEFESİ KURUMLARI
(Pozitif Hukukun Liberal Temelleri)

Çeviri:
Caner BİRDAL

onikilevha
1100 11 1000001 0110 01 0001 01 1011 01

İçindekiler

Adam Ferguson'ın Hayatı ve Eserleri.....	V
Çevirenin Notu	XI
İçindekiler	XIII

Ahlak Felsefesi Kurumları

Giriş

I. Genel Olarak Bilgi Üzerine	1
II. Çalışma Konuları Üzerine	1
III. Doğa Yasaları Üzerine	2
IV. Teori Üzerine	4
V. Bilimin İlerlemesini Geciktiren Nedenler	5
VI. Hem Spekülatif Felsefede Hem de Ortak Yaşamda Takip Edilecek Aklın İlkeleri	6
VII. Ahlak Felsefesi Üzerine	7
VIII. Pnömatik (Pneumatics/Ruhbilim) Üzerine	7

BÖLÜM I

İNSANIN DOĞAL TARİHİ

1. Türlerin Tarihi.....	9
i. Genel Düzenleme	9

ii.	İnsanın Formu ve Görünüşü Hakkında.....	10
iii.	İnsanın Yaşadığı Yer ve Geçim Biçimi.....	10
iv.	İnsan Irkının Çeşitliliği.....	11
v.	İnsan Yaşamı Dönemi.....	11
vi.	İnsanın Topluma Eğilimi.....	12
vii.	Nüfus Üzerine	13
viii.	Tercih ve Uğraşlardaki Çeşitlilikler	14
ix.	Zanaatlar ve Ticaret	14
x.	Eşitsizlik ve Makam	19
xi.	Siyasal Kurumlar Üzerine.....	20
xii.	Dil ve Edebiyat.....	22
2.	Bireyin Tarihi	24
i.	Genel Düzenleme	24
ii.	Bilinç Üzerine.....	24
iii.	Bedensel Duyu ve Algı.....	25
iv.	Gözlem	29
v.	Bellek	30
vi.	Hayal Gücü.....	30
vii.	Soyutlama Üzerine	32
viii.	Muhakeme Üzerine.....	32
ix.	Öngörü Üzerine	33
x.	Eğilim Üzerine	34
xi.	Duygu Üzerine	35
xii.	Arzu ve Nefret.....	38
xiii.	İstenç Üzerine.....	38

BÖLÜM II

ZİHİN TEORİSİ

1.	Genel Gözlemler	41
2.	Zihnin Tarihinden Toplanan Fiziksel Yasa Örnekleri..	43

i.	Kavrama Yasaları	43
ii.	İrade Yasası.....	45
3.	Yukarıda Anılan Yasaların Çıkar, Öykünme, Gurur, Kibir, Dürüstlük, Ahlaki Tasvip Fenomenlerini Açıklamaya Uygulanması	48
i.	Çıkar Üzerine	48
ii.	Öykünme Teorisi.....	49
iii.	Gurur Üzerine	50
iv.	Kibir Üzerine	51
v.	Dürüstlük Üzerine.....	52
vi.	Genel Olarak Ahlaki Tasvip Üzerine.....	53
vii.	Ahlaki Tasvibin Konusu Üzerine.....	54
viii.	Ahlaki Tasvip İlkesi Üzerine.....	55
4.	Doğa ve İnsan Ruhunun Gelecek Görünümü Üzerine.	57
i.	Ruhun Tinselliği Üzerine	57
ii.	Ruhun Ölümsüzlüğü Üzerine.....	58

BÖLÜM III

TANRI BİLGİSİ ÜZERİNE

1.	Tanrı'nın Varlığı Üzerine	59
i.	Bu İncanın Evrenselliği Üzerine	59
ii.	Bu İncanın Temeli Üzerine	60
2.	Tanrı'nın Sıfatları Üzerine.....	61
i.	Genel Olarak Bu Sıfatlar Üzerine.....	61
ii.	Tanrı'nın Birliği.....	61
iii.	Güç Üzerine	62
iv.	Hikmet Üzerine	62
v.	Tanrı'nın İyiliği	62
vi.	Tanrı'nın Adaleti Üzerine	65
3.	Bir Gelecek Durumu Üzerine	65

BÖLÜM IV

AHLAK YASALARI VE BU YASALARIN EN GENEL UYGULAMALARI ÜZERİNE

1.	Tanımlar.....	67
2.	İyi ve Kötü Üzerine.....	68
	i. Bu Terimlerin Genel Kullanımı	68
	ii. Zevk Alma ve Acı Çekme Üzerine.....	69
	iii. Mükemmellik ve Kusur Üzerine	69
	iv. Refah ve Düşkünlük Üzerine	69
	v. Yüce veya Yegâne İyi Olanla İlgili Problem Üzerine	70
	vi. İnsan Hayatında En Kıymetli Olan Şey Hakkında Yapılabilecek Bir Tahminle İlgili Düşünceler Üzerine.....	74
3.	Ahlak Yasası ve Bu Yasanın Uygulanabilir Olduğu Konular Üzerine.....	79
	i. Ahlakın Temel Yasası Üzerine	79
	ii. Ahlak Yasalarının Zihne Uygulanması veya Mutluluk Üzerine.....	81
	iii. Mutluluğun Dereceleri ve İnsanların Fiili Başarıları Üzerine	82
	iv. Bedbahtlık Yaratan veya Gelişimi Engelleyen Fikirler veya Kavrayışlar Üzerine	83
	v. Mutluluk Yaratan veya Gelişime Sebep Olan Fikirler veya Kavrayışlar Üzerine	85
	vi. Genel Olarak Ahlak Yasalarının Dışsal Eylemlere Uygulanması Üzerine	86
	vii. Dışsal Eylemlerin Ahlakiliğine İlişkin Düşüncelerin Çeşitliliği.....	86
	viii. Çeşitliliğin Sebepleri	87
	ix. Vakanın Farklılığı	87
	x. Tercihin Farklılığı.....	88

xi. Yorum Farklılığı.....	88
xii. Dışsal Eylemin Temel Yasaları.....	90
xiii. Dışsal Eylemlerin Gerekli veya Yasak Olduğu Farklı Yaptırımlar Üzerine	91
xiv. Ahlak Yasalarının İşaret Ettiği Taraflar Üzerine ...	91

BÖLÜM V HUKUK ÜZERİNE

1. Zorlayıcı Yasanın Temelleri Üzerine.....	93
2. Genel Olarak İnsanların Hakları Üzerine	93
3. Genel Olarak Savunma Yasası	94
4. Farklı Hak Çeşitleri Üzerine	94
i. Genel Ayrım.....	94
ii. Kişisel Haklar Üzerine	95
iii. Aynı Haklar Üzerine	95
iv. Temel Haklar Üzerine	95
v. Sonradan Kazanılan Haklar Üzerine.....	96
5. Genel Olarak İktisabın Yasaları Üzerine.....	96
6. El Koyma Yasası	97
7. Emek Yoluyla İktisabın Yasaları.....	97
8. Sözleşmeyle İktisabın Yasaları	98
i. Sözleşme Yükümlülükleri.....	98
ii. Genel Olarak Sözleşme Yasaları.....	98
iii. Sözleşme Türleri	100
iv. Genel Olarak Sözleşmelerde İstisnalar Üzerine ..	100
v. Şartlı ve Karşılıklı Sözleşmelere Mahsus İstisnalar.....	103
9. Hakkın Kaybedilmesi Nedeniyle İktisabın Yasaları Üzerine.....	103
10. Belirli Haklar için Geçerli Olan İktisap Yasası Üzerine	104

i.	Zilyetlik Üzerine	104
ii.	Mülkiyet Üzerine	104
iii.	Emir Verme Hakkı Üzerine.....	104
11.	Savunma Yasası Üzerine.....	106
i.	Genel Olarak Savunmanın Anlamı Üzerine	106
ii.	Tarafların Birbirleriyle Bağlantısız ve Birbirlerine Yabancı Olduğu Durum	107
iii.	Aynı Ülke Yurttaşlarının Durumu	108
iv.	Ulusların Durumu	109
v.	Hukukun Sonucu.....	111

BÖLÜM VI

KAZUİSTİK AHLAK ANLAYIŞI (CASUISTRY) ÜZERİNE

1.	Genel Olarak Yükümlülük Yaptırımları Üzerine	113
2.	Dinin Yaptırımları Üzerine	114
3.	Kamusal Şöhretin Yaptırımları	115
4.	Vicdanın Yaptırımları Üzerine	115
5.	Dışsal Eylemlerde Erdem Eğilimi Üzerine	116
i.	Erdemin Farklı Dalları Üzerine.....	116
ii.	Dürüstlük veya Adaleti İşaret Eden Yükümlülükler Üzerine.....	117
iii.	Sağduyuyu İşaret Eden Yükümlülükler.....	121
iv.	Ölçülülüğü İşaret Eden Yükümlülükler	122
v.	Cesareti İşaret Eden Yükümlülükler.....	123
vi.	Kazuistik Ahlak Anlayışının Kullanımları	124
vii.	Erdem ve Kusur Üzerine	124

BÖLÜM VII

POLİTİKA ÜZERİNE

1.	Giriş.....	127
2.	Kamu Ekonomisi Üzerine.....	128
	i. Genel Olarak Doğal Kaynaklar Üzerine	128
	ii. Nüfus Yoğunluğu Üzerine.....	128
	iii. Servet veya Zenginlik Üzerine	130
	iv. Devletin Gelirleri Üzerine	134
3.	Politik Hukuk Üzerine.....	137
	i. Politik Hukukun Konusu Üzerine.....	137
	ii. Doğal Politik Hukukun İlk İlkeleri Üzerine.....	138
	iii. Halk Üzerine.....	138
	iv. Genel Olarak Halkın Güvenliği Üzerine	138
	v. Bir Halkın Politik Mutluluğu Üzerine.....	141
	vi. Yönetimin Tercih Edilebilir Kurum veya Biçimi Üzerine.....	141
	vii. Görev ve Makamın Uygun Dağılımı Üzerine	148
	viii. Sonuç	154